

On l'IVA se'ls en fot

A Caleta de Famara, a Lanzarote, sembla que el temps s'hagi aturat. Si no fos que les planxes i els estels dels surfistes omplen de color una de les platges més verges i idíl·liques que s'hagin pogut veure mai, el retrat actual del petit poblet que mira cap a l'Atlàntic dista molt poc del de fa quaranta o cinquanta anys. Només els «guiris» alteren la rutina d'uns autòctons que, en general, viuen amb ben poc i aspiren a que el seu entorn més immediat els proporcioni el suficient per seguir (com els surfistes) enfilats a l'onada del qui dia passa any empeny. Sense excessos, però amb la tranquil·litat de no deure res a ningú.

Les fotografies que comparen l'abans i l'ara penjen de les parets dels escassos restaurants especialitzats en posar en un plat ovalat, acompanyades amb «papas arrugás» i alguna verdureta del temps, unes «viejas» pescades ben poques hores abans en una barqueta a motor prop de La Graciosa. La fauna marina és esplendorosa a escasses milles marines del «charquito», el miniport amb escullera de joquina que apareix fotografiat, idènticament que a l'actualitat, en les instantànies esgrogueïdes. La certificació definitiva que el pas del temps hi evoluciona amb uns altres rellotges i calendaris és la persistència del «teleclub», una mena de centre cívic forjat al voltant del primer televisor que va arribar al poble i l'epicentre d'un ateneu que, encara avui, és el punt de trobada de la gent gran i de tot l'elenc ciutadà més arquetípic.

Quan s'hi aterra des de la «civilització», el primer que es capta és, precisament, la frenada en sec del ritme en què avança la quotidianitat. Si a casa nostra ens adonem, quan anem a pagès, que la vida s'hi planeja, improvisadament, en altres paràmetres; a Famara, l'esdevenir diari i la natura són un binomi indissociable. Si bé és cert que molta gent jove prova de guanyar-se la vida en el sector terciari, munyint la mamella del turisme estranger a cor què vols, la majoria saben que l'escanyament del «guiri» és limitat i estacional i que la subsistència, massa sovint, passa per la gestió imaginativa d'una economia espartana. Un anar tirant basat en el troc que possibilita l'excedent de la pesca, la limitada collita d'hortalisses que creixen sota la humitat que proporciona el "mojo" de compost volcànic dels camps, o els minsos rèdits obtinguts del treball cooperatiu a molt petita escala.

Una senyora que ronda la setantena s'encarrega de la neteja de bona part dels apartaments que es lloguen als turistes i, a canvi, n'obté una part de l'arrendament si aconsegueix atreure-hi hostes. De la mateixa manera, per devoció solidària, manté neta l'església i en custòdia la clau. Els seus fills són majoritàriament pescadors. El gran és el segon a bord d'un «atunero» que es fa quinze dies a la mar i torna carregat d'un peix que els orientals insisteixen a menjar-se cru. L'arribada d'una bona peça de tonyina a casa és com la matança del porc en un mas català: una gran festa de la família i els veïns. El germà petit també pesca, però en la seva embarcació particular. Surt a primera hora del matí i torna a mitja tarda. Quan més tard se'l veu aparèixer al port, més abundosa ha estat la captura. Els pescadors de la zona coneixen l'entorn, procuren respectar-lo, no abusar-ne i retornar vius al mar aquells exemplars massa petits per al consum. Perquè la pesca, com la fruita de temporada, està sotmesa a la climatologia, als corrents marins i a innumerables i imponderables fenòmens que afecten l'ecosistema.

Si hi ha massa vent o mala mar, el pescador es queda a casa o ha de buscar altres indrets de l'illa on poder capturar altres espècies. Si el temps és hostil i no es pot navegar, potser la solució serà estirar, encara un xic més, de l'economia submergida. De l'intercanvi de recursos, però també d'habilitats i de temps. Sí, a les grans urbs i com a gran retorn a l'estat tribal, alguns col·lectius han intentat implantar bancs de temps a partir de complexos fulls d'Excel, a Lanzarote, tothom sap qui és el veí amb més habilitats en mecànica, fusteria, pintura, art als fogons etc. Així, sense massa explicacions, per pur veïnatge i a canvi d'un favor a fons perdut, l'improvisat mecànic engrana de nou un motor de barca que no girava rodó. I expandeix, com a única factura, un somriure còmplice quan el propulsor torna a petar de valent i amb un soroll eixordador que

ressona al pati contigu d'una de les casetes del diminut nucli urbà.

A les Canàries, i en zones geogràfiques on aquest «modus vivendi» és possible i gairebé necessari, la vida frueix a partir de dos principis bàsics. El primer diu que les necessitats bàsiques - les essencials de veritat: menjar, vestir-se i tenir un sostre-- es cobreixen, amb sentit comú, aprofitant la riquesa intrínseca de l'entorn més immediat. La segona gran regla, consegüent i igual de lògica, sosté que el que més necessita és el que a més vol aspirar i, òbviament, els luxes i les comoditats impliquen un sobreesforç sense garanties d'èxit que, alhora, trenca l'equilibri del ser humil per a rebre el just. I tot plegat no té res de hippy. No és pas idíl·lic. És tossudament necessari per tirar endavant.

En la majoria d'altres punts de l'estat, els invents d'un govern sotmès i amb l'aigua al coll aconseguiran, amb l'augment de l'IVA, que, inevitablement, tot plegat s'encareixi encara més. No hi haurà més consum, sinó que tothom voldrà compensar en els preus de venda, el sobrecost acumulat en la compra anterior o en l'obtenció de matèries primeres. Ens han volgut convertir en ciutadans corresponsables, solidaris amb el sistema fiscal i pagadors reglamentaris dels impostos. Però és molt complicat cobrar un salari cada cop més retallat el dia 1, i haver de viure'n 30 més pagant contínuament i per a tot.

Una situació deplorable acompanyada de casos de corrupció, de la riota dels bancs davant la passivitat i la complicitat política, de l'espoli fiscal de Madrid i la poca contestació catalana, i de la malaltia consumista que ens té segrestats. No podem gastar més, però la solució és tornar a gastar? Qui dintre pot explicar aquesta gran mentida? Cert és que cada cop vénen ganes de retornar als orígens i traslladar-se a les afortunades Canàries. On la paraula és un pacte sagrat i on gairebé tothom no pretén estirar més el braç que la màniga. Tanta estructura d'estat i tant entramat econòmic ens ha fet perdre els valors, els principis i, sobretot, la llibertat per fer el que ens doni la gana sense necessitat de trepitjar ningú.